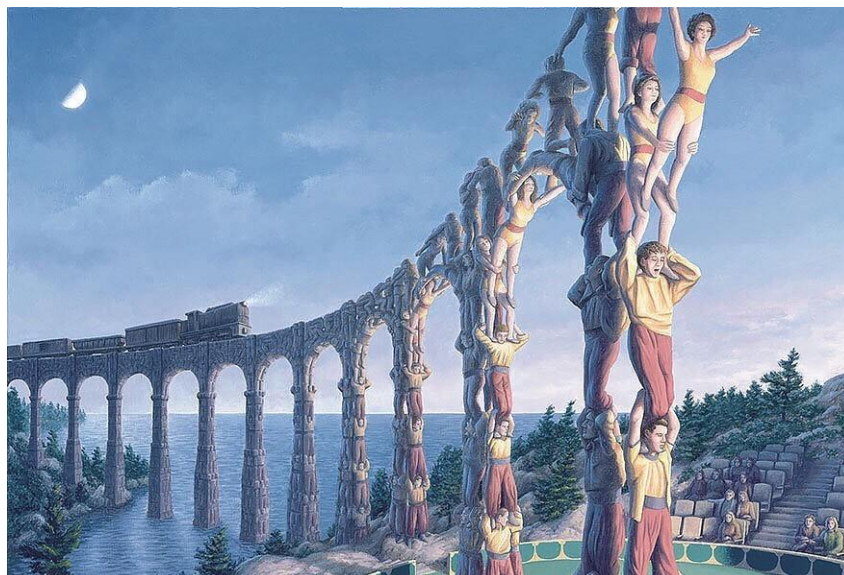

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОВА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В ПЕРЕЯСЛАВІ
УНІВЕРСИТЕТ АНКАРА ХАДЖИ БАЙРАМ ВЕЛИ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
АНАТОЛІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
ТРАКІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ТУРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
ЛЮБЛІНСЬКА ВИЩА ШКОЛА (РИКІ, ПОЛЬЩА)
ВИЩА ШКОЛА БІЗНЕСУ І МЕНЕДЖМЕНТУ (ЧЕХАНУВ, ПОЛЬЩА)
МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ НАУК В ЛОМЖІ (ПОЛЬЩА)
ВІДДІЛ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ

Збірник матеріалів

VI Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності»

Тернопіль
2023

УДК 159.98:37.091
Р 64

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол №8 від 27.10.2023 р.)

Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності: збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, Україна, 05-06 жовтня 2023 року) / Редколегія: О. М. Петровський, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, В. Є. Кавецький, О. Я. Жизномірська, О. В. Черній, Т. В. Магера, Г. І. Герасимчук, Н. Б. Стрийвус. Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В. 2023. 320 с.

У збірнику публікуються тези доповідей учасників VI Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності», проведеної на базі Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти 05-06 жовтня 2023 р.

УДК 159.98:37.091

Усі матеріали збірника подаються в редакції авторів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори.

Мошаренкова Т. В.	
РОЛЬ МІЛІТАРНИХ ТРАДИЦІЙ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ПАМ'ЯТІ У ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	187
Насмінчук І. А.	
РОЗВИТОК МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЯК СКЛАДОВОЇ ЇХНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	189
Нікольська Н. В.	
ІНТЕГРОВАНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ (CLIL) - ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ.....	191
Німко Н. М.	
ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ В КОНТЕКСТІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	193
Ноздрова О. П.	
ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ.....	196
Олексюк О. Р.	
ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА.....	199
Олійник Г. М., Фіголь Н. А.	
ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ ЩОДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ПОДОЛАННЯ НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї.....	201
Олійник О. Й.	
СТВОРЕННЯ РІВНОГО ДОСТУПУ ДО ЯКІСНОЇ ОСВІТИ.....	203
Олійник Ю. І.	
ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КУЛЬТУРИ ВЧИТЕЛЯ.....	205
Пастушок О. І.	
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ДІТЯМ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ В ЗОНІ БОЙОВИХ ДІЙ ЗА МЕТОДИКОЮ «ДІТИ І ВІЙНА. НАВЧАННЯ ТЕХНІК ЗЦІЛЕННЯ».....	207
Періг І. М.	
РЕАЛІЗАЦІЯ ПСИХОЕДУКАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ З ПИТАНЬ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ВЗО.....	209
Петришин Л. Й., Ганджа С. І.	
ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ УЧНІВ У ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ УКРАЇНИ.....	211
Петровський П. М.	
ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ВИКОРИСТАННЯ ОПОРНИХ СХЕМ-КОНСПЕКТІВ З МЕТОЮ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА УРОКАХ «ОХОРОНИ ПРАЦІ» (З ВЛАСНОГО ДОСВІДУ).....	213
Побережна Л. І.	
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНОГО РОБІТНИКА У ДНЗ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ».....	221
Ребуха Л.З.	
САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ: РОЛЬ ТА ЗНАЧИМІСТЬ ВИКЛАДАЧА У ЦЬОМУ ПРОЦЕСІ.....	223
Редько В. Г.	
ДИДАКТИКО-МЕТОДИЧНА СУТНІСТЬ ОСВІТНЬОГО ІНШОМОВНОГО КОМУНІКАТИВНОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	224

Олійник Г. М.

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри соціальної роботи та
менеджменту соціокультурної діяльності
Тернопільського національного педагогічного
університету ім. В. Гнатюка
galochka_ua@ukr.net

Фіголь Н. А.

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри психології і
соціальної роботи
Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної
академії ім. Тараса Шевченка
figolnata@ukr.net

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ ЩОДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ПОДОЛАННЯ НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї

У повноцінному функціонуванні кожного суспільства сім'я є важливим соціальним інститутом, в основу якого покладена система шлюбно-родинних, господарських і правових, моральних і психологічних зв'язків між людьми. Сім'я формує і передає з покоління у покоління духовні цінності, традиції, закладає основи моралі та трудової етики, виховує патріотизм і повагу до людей. У сім'ї відбувається первинна соціалізація, соціальне становлення й виховання дітей аж до досягнення ними зрілості.

Сучасна українська сім'я переживає важкі часи. Рівень життя більшості сімей став нижчим за мінімальні соціальні стандарти, внаслідок чого посилилась економічна, психологічна і моральна нестійкість сім'ї. Характерними для сучасної сім'ї є такі негативні зміни, як зниження її стабільності, послаблення традиційної ролі батька, трудова зайнятість жінки тощо. Сьогодні гострою проблемою сім'ї є прояви відчуження між дітьми і батьками, оскільки не у кожній сім'ї дитина знаходить підтримку і надійний захист, які їй вкрай необхідні. Сьогодні вимагає від дітей чимраз швидшого та якіснішого входження у світ дорослих, що не завжди відбувається спокійно й без насильства, яке досить часто має місце і в сімейному оточенні дитини. [3, с.4].

Світовою громадськістю саме насильство визнано одним із ключових моментів, які ставлять людину в залежне становище, наносять величезну моральну шкоду суспільству і є перепорою на шляху подолання нерівності й дотримання людських прав. Безумовно, проблема насильства в сім'ї є досить гострою. Її небезпечність полягає в тому, що прояви насильства і жорстокості в сім'ї не лише руйнують гармонію і злагоду в родині, а й виступають однією з передумов злочинності в суспільстві загалом [1, с.10].

На сьогоднішній день існує значна теоретична база, що обумовлює можливість дослідження насильства у цілому та його різноманітних аспектів зокрема. Феномен насильства в сім'ї, його чинники, сутність, наслідки, особливості подолання досліджували ряд зарубіжних (А. Бандура, Л. Берковіц, Л. Волкер, О. Волкова, Дж. Доллард, Д. Еліот, Н. Міллер, В. Сатір, Т. Сафонова, І. Фурманов, А.Харчев, О. Цимбал) та українських (В. Бондаровська, О. Кочемировська, К. Левченко, Н. Максимова, Ю. Онишко, Т. Цюман та ін.) науковців. Зміст та особливості соціально-педагогічної роботи з різними типами сімей, в тому числі і тих, де відбувається насильство, частково розглянуті в роботах В. Гончарова, Т. Журавель, Н. Заверико, І. Зверєвої, А. Капської, В. Петровича, В. Ролінського, І. Трубавіної, Н. Щербак.

Незважаючи на широкий науковий інтерес до проблеми насильства у сім'ї, її соціально-педагогічні аспекти, а також зміст соціально-педагогічної роботи щодо подолання цього явища залишаються недостатньо дослідженими.

Законом України «Про охорону дитинства» (стаття 10) гарантовано право дитини на захист від усіх форм насильства, у тому числі й в умовах сімейного мікросоціуму. Метою діяльності соціального педагога щодо попередження та подолання насильства в сім'ї є збереження цілісності сім'ї, захист прав членів сім'ї у родинному оточенні, налагодження (за можливості) партнерства та співробітництва між членами родини [5, с.8]. Це може бути здійснено як через примусові заходи юридичного характеру, так і через створення умов для подолання сім'єю причин і наслідків свого неблагополуччя самостійно чи за допомогою фахівців.

Завданнями соціального педагога, як представника освітнього закладу, у роботі з сім'єю, де відбувається насильство, є: виявлення випадків порушення прав людини в сім'ї; вивчення причин жорстокого поводження, інформування про них органів влади; профілактика насильства в сім'ї та громаді, рецидивів порушення прав членів сім'ї у родині; пропагування ідеальної моделі сімейного життя, здорового способу життя; правова й психолого-педагогічна просвіта населення з питань сім'ї та шлюбу, прав людини; організація предметного спілкування членів сім'ї між собою, з іншими сім'ями для подолання причин домашнього насилля, у першу чергу стосовно дітей; допомога в організації життєдіяльності сім'ї, створенні нормальних умов для її функціонування; сприяння розвитку і самореалізації членів сім'ї [2; 4; 5].

Виокремлюють такі моделі втручання соціального педагога в життя жертви насильства в сім'ї: медична; сімейна; реабілітаційна; соціальна. Різновидом соціальної моделі є соціально-педагогічна модель. До видів соціально-педагогічної роботи з сім'єю, де відбувається насильство відносимо: соціально-педагогічну профілактику насильства, соціально-педагогічну реабілітацію та соціально-педагогічний супровід сім'ї. Соціально-педагогічна робота з профілактики насильства щодо дітей – вид соціально-педагогічної діяльності, що здійснюється уповноваженими структурами, спрямований на: попередження, усунення та подолання чинників ризику виникнення насильства щодо дітей; раннє виявлення насильства; організування системи заходів, спрямованих на надання допомоги дитині, яка постраждала від насильства, а також на роботу з агресором з метою недопущення повторних випадків насильства. Така діяльність охоплює первинну, вторинну та третинну профілактику насильства щодо дітей.

Отже, робота соціального педагога з попередження та подолання насильства в сім'ї спрямована на досягнення кількох цілей: виявлення й подолання наслідків насильства над дітьми, комфорт кожного члена сім'ї; усвідомлення стереотипів взаємодії і зміна їхніх патологічних форм кожним членом сім'ї. Діяльність соціального педагога з попередження насильства в сім'ї передбачає три етапи: діагностичний, корекційно-профілактичний, контрольний. На кожному з етапів застосовують різні форми й методи роботи: тести, анкети, складені для виявлення сімейної ситуації, стилю виховання, рівня розвитку комунікативних здібностей і соціальної впевненості в дітей, виділення й визначення фактів і причин насильства, визначення сімей, потенційно схильних до насильства; анкетування дорослих, індивідуальна бесіда з дорослими, кожною дитиною, спостереження за поведінкою дітей; педагогічна просвіта батьків за допомогою бесід, нарад, консультацій; організація спільної діяльності дітей і батьків; індивідуальна робота з дітьми; робота з неблагополучними сім'ями.

Література

1. Бондаровська В. Що ми можемо зробити, щоб запобігти домашньому насильству. К., 1999. 60 с.
2. Журавель Т. В. Попередження, виявлення і подолання випадків насильства та жорстокого поводження з дітьми : метод. посіб. для освітян. Т. В. Журавель, О. О. Кочеміровська, М. Є. Яновська / за заг. ред. О. В. Безпалько. К. : К. І. С, 2009. 242 с.
3. Організація роботи з розв'язання проблем насильства в школі : навч.-метод. пос. Упорядн. Дубровська Є. В., Ясеновська М. Е. К. : Науковий світ, 2013. 96 с.

4. Соціальна педагогіка: мала енциклопедія / за заг. ред. проф. І. Д. Звереві. К. : Центр учбової літератури, 2008. 336 с

5. Соціальний супровід сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах: Навчально-тренінговий модуль із підготовки спеціалістів ЦСССДМ / За ред. І. Звереві, Ж. Петрочко. К. : Держсоцслужба, 2008. 300 с.

Олійник О. Й.

методист центру моніторингу якості
освіти, ЗНО та аналітичної діяльності
ТОКІППО
olgaol@i.ua

СТВОРЕННЯ РІВНОГО ДОСТУПУ ДО ЯКІСНОЇ ОСВІТИ

Міжнародне дослідження PISA, до якого Україна вперше долучилася у 2018 році, показало, що в українських учнів, які навчаються у великих містах у ліцеях, гімназіях і спеціалізованих школах, істотно вищі результати навчання, ніж в інших їхніх однолітків: максимальну різницю можна описати, як відставання всіх інших на 2 роки [4]. Ці дані підтверджують, що для України, на жаль, питання рівного доступу до якісної освіти є актуальним. А в умовах надання школам більшої автономії воно набуває ще більшої ваги.

Належний рівень освіти на рівні держави в умовах децентралізації та посилення автономії освітніх закладів можна стимулювати відповідним чином. У рамках Нової української школи впроваджено новий для нашої держави підхід: замість старої системи жорсткого вертикального контролю відбувається створення системи забезпечення якості освіти. Від дій українських шкіл значною мірою залежить успіх чи неуспіх цього підходу [2]. У чому ж різниця і як саме кожна школа може сприяти поліпшенню нинішньої ситуації?

У розвинутих державах світу та Європі перехід від контролю до забезпечення якості освіти почав відбуватися раніше. У їхньому випадку можемо говорити вже про формування «культури якості» [4]. Для освітньої сфери це означає, що в центрі діяльності закладів освіти мають бути інтереси та потреби тих, хто навчається. Відтак завданням керівництва та колективу школи є дбати про те, щоб освітній процес якнайкраще забезпечував освітні потреби здобувачів освіти, робив їхнє перебування в стінах закладу комфортним [2]. Для українських закладів освіти цей шлях формування культури якісної освіти та постійного вдосконалення ще попереду, адже відповідні зміни відбуваються на законодавчому та інституційному рівнях в Україні віднедавна.

Як забезпечується якість освіти у Новій українській школі?

Із отриманням права автономії, яке гарантоване Законом України «Про освіту» (2017 р.), школи здобули можливість самостійно визначати стратегію розвитку свого закладу, планувати власні дії та запроваджувати інновації [3]. Це дозволяє школам підвищувати ефективність та якість навчання, розвиватися та досягати успіхів. Можливість розбудовувати власну систему якості освіти, спираючись на цінності та принципи, які є важливими для шкільної спільноти, є одним з найсуттєвіших елементів автономії.

Розділ V, Закону України «Про освіту», стосується забезпечення якості освіти. Відповідно до статті 41, «метою розбудови та функціонування системи забезпечення якості освіти в Україні є:

- гарантування якості освіти;
- формування довіри суспільства до системи та закладів освіти, органів управління освітою;
- постійне та послідовне підвищення якості освіти;
- допомога закладам освіти та іншим суб'єктам освітньої діяльності у підвищенні якості освіти»[3].